

Demografia, Societat i Economia Urbana

Codi: 104526

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2503743 Gestió de Ciutats Intel·ligents i Sostenibles	FB	1	2

Professor/a de contacte

Nom: Juan Antonio Módenes Cabrerizo

Correu electrònic: JuanAntonio.Modenes@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Altres indicacions sobre les llengües

Es garanteix l'ús del castellà i l'anglès en la comunicació bilateral amb els alumnes que ho requereixin

Prerequisits

Cap d'especial

Objectius

La matèria té per objecte principal proveir amb elements per a la comprensió i l'anàlisi del procés d'urbanització contemporani des de una perspectiva sociodemogràfica. Així, s'oferiran a l'alumnat les eines per comprendre la ciutat com a configuració socioespacial resultant de les dinàmiques demogràfiques i residencials en relació amb els contextos ambientals, culturals i polítics de les societats contemporànies.

Específicament, durant el curs 2019-2020 s'abordarà la mesura de la dinàmica i l'estructura de les poblacions urbanes, així com les fonts principals d'anàlisi estadística, a escales catalana, espanyola, europea i mundial. Des del punt de vista de la configuració socioespacial de la ciutat es discutiran preferentment els elements demogràfics del sistema residencial, s'explicarà els mecanismes evolutius de la relació població-habitatge a les ciutats, així com les implicacions per a les polítiques i la gestió de l'habitatge. S'exploraran diferents bases de dades que permeten l'anàlisi empírica de les esmentades relacions.

Competències

- Analitzar i modelitzar les dinàmiques urbanes i territorials a partir d'instruments metodològics d'anàlisi qualitativa i quantitativa.
- Distingir i analitzar les polítiques governamentals i de gestió de les ciutats en els diferents camps del desenvolupament urbà, i dominar particularment metodologies de participació ciutadana.
- Identificar i interpretar els reptes socials, econòmics, tecnològics i de sostenibilitat que es plantegen en diferents àmbits com en urbanisme, infraestructures, mobilitat, economies urbanes, serveis i equipaments, diversitat cultural i desigualtats socials, recursos energètics i naturals, residus, etc.
- Identificar i utilitzar diferents fonts, models i bases de dades d'informació generada per l'activitat urbana, així com els seus principis de funcionament, polítiques d'accés i estàndards.

- Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Treballar cooperativament en entorns complexos o incerts i amb recursos limitats, en un context multidisciplinari, assumint i respectant el rol dels diferents membres de l'equip.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar dinàmiques territorials a diverses escales.
2. Analitzar i comprendre processos socials i territorials.
3. Conèixer la problemàtica i les fonts per a l'estudi dels moviments urbans i les pràctiques ciutadanes.
4. Distingir les principals fonts i bases de dades per a l'estudi de la realitat urbana.
5. Identificar les principals línies interpretatives i d'anàlisi.
6. Que els estudiants hagin demostrat que comprenen i tenen coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es basa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda d'aquell camp d'estudi.
7. Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
8. Treballar cooperativament en entorns complexos o incerts i amb recursos limitats, en un context multidisciplinari, assumint i respectant el rol dels diferents membres de l'equip.
9. Utilitzar fonts estadístiques, cartogràfiques, bibliogràfiques i normatives per a l'estudi de la realitat urbana.

Continguts

Els continguts de l'assignatura recollits en la Memòria general del Grau són els següents:

- Introducció a l'estudi dels sistemes i la morfologia urbana. Principals tendències del procés d'urbanització contemporània: l'expansió i integració de les xarxes urbanes, la dispersió de la urbanització i la difusió dels usos urbans sobre el territori.
- La població urbana. Processos de transició demogràfica a les societats contemporànies i la seva relació amb el procés d'urbanització. Conceptes bàsics relatius a l'estructura i components del creixement de la població (relació del moviment natural i les migracions amb el fenomen urbà).
- La ciutat com a ecosistema, assenyalant el seu caràcter heterotròfic i la seva relació amb el consum de recursos i energia.
- Economia urbana, des del punt de vista de la relació del procés d'urbanització amb la producció i distribució de béns i serveis. Dinàmiques d'industrialització i terciarització, pas dels processos de producció i consum fordistes als postfordistes.
- Societat urbana. Formes de vida i socialització, estructura dels grups socials, relacions i distribució sobre el territori, renda del sòl i fenomen de la segregació urbana.
- La ciutat com a espai de reproducció col·lectiva. Habitatge, serveis, mobilitat i transport.
- Govern urbà. Organització institucional (govern local, administracions metropolitanes, administracions sectorials, relació amb altres nivells de l'administració), polítiques urbanes i planejament.
- Innovacions tècniques i els projectes relatius a la ciutat i a la urbanització a la ciutat.

Específicament, en el curs 2019-2020 es treballarà el següent programa general. A inici del curs s'oferirà el programa detallat per sessions.

1. Presentació. Ciutat i Demografia
2. Fonts de dades estadístiques. Censos, estadístiques vitals
3. Dimensions temporals i diagrama de Lexis
4. Mesures del creixement demogràfic i estructura de la població
5. Estandardització directa d'indicadors
6. Dinàmica natural de la població. Mortalitat
7. Dinàmica Natural de la Població: Fecunditat
8. Fonts de dades estadístiques. Estadístiques urbanes i residencials
9. Demanda residencial urbana: cicle de vida i estratègies residencials
10. Dinàmiques temporals del parc residencial
11. Estudis de cas: Evolució del sistema residencial a Espanya
12. Gestió urbana: previsions de demanda residencial urbana
13. Gestió Urbana: Conseqüències demogràfiques de la planificació urbanística

Metodologia

El curs durarà aproximadament 12-13 setmanes, a raó de 4 hores setmanals, el que completa 50 hores de treball conjunt a l'aula.

El treball setmanal constarà de dos tipus de sessions:

- Una primera sessió de 2 hores seran de tipus ET, és a dir, sessions en les que la iniciativa la portarà el professor mitjançant la presentació i explicació dels diferents temes, incloent l'ús de les TIC (accés a internet, presentacions power-point). Es animarà la participació de l'alumnat mitjançant preguntes i petits debats.
- Una segona sessió setmanal serà de tipus PAUL, de treball pràctic en aula, en què el professor realitzarà coordinarà el treball individual o de petits grups de l'alumnat, principalment en aula d'informàtica. En aquestes sessions pràctiques es presentaran i manejaran fonts estadístiques públiques línia, es resoldran problemes de càlcul d'indicadors urbans, demogràfics i residencials, així com es comentaran textos rellevants o un altre material d'interès.

Les activitats pràctiques generaran productes realitzats per part dels estudiants que formaran part de les evidències d'avaluació, conjuntament amb 2 exàmens parcials.

Es realitzaran visites externes a institucions relacionades amb la producció o ús de informació estadística sociodemogràfica.

S'utilitzarà el campus virtual. En aquest espai l'alumnat disposarà dels materials preparats per a les classes teòriques i pràctiques. Així mateix serà el lloc per lliurar els resultats de les pràctiques.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
-------	-------	------	--------------------------

Tipus: Dirigides

Classes teòriques dirigides	25	1	2, 5, 6
Pràctiques en aula informàtica	21	0,84	1, 3, 4, 7, 8, 9

Tipus: Supervisades

Tutories individuals o petits grups	10	0,4	2, 9
Visites externes	12	0,48	3, 4, 7, 9

Tipus: Autònomes

Estudi i preparació proves escrites	20	0,8	2, 5, 9
Lectures recomanades complementàries	20	0,8	2, 4, 5
Treball autònom pràctiques periòdiques	20	0,8	1, 2, 4, 5, 7, 9

Avaluació

Es tracta d'un procés d'avaluació continuada, a partir d'exàmens parcials i avaluació d'informes de pràctiques

- L'avaluació dels continguts es portarà a terme a través de dos exàmens parcials. Constaran de 4-5 preguntes curtes, que combinaran aspectes teòrics i conceptuals, amb preguntes pràctiques. Es procurarà que cada parcial avaluï blocs temàtics sencers del programa.

- L'avaluació del treball en les sessions pràctiques es realitzarà mitjançant el lliurament dels resultats de les pràctiques, a raó d'una per sessió, aproximadament. Es fixarà un termini raonable per al lliurament dels informes finals de cada pràctica. L'avaluació conjunta es dividirà en blocs coherents amb els continguts de les pràctiques.

Qualificació:

- Cada examen parcial (2) representa el 25% de la nota.

- L'avaluació de les pràctiques es farà en dos blocs, coherents amb els continguts avaluats en els exàmens parcial. Cadascú representa el 25% de la nota. Les pràctiques s'aniran avaluant individualment i la nota conjunta serà la divisió entre la suma de les notes (pràctiques lliurades) i el total de pràctiques encomanades en cada bloc.

Per aprovar l'assignatura s'haurà d'obtenir una nota final de 5 o més. La nota final és la mitjana ponderada de totes les notes (exàmens i notes de pràctiques), sent el rang possible de 0 a 10. Per obtenir aprovat caldrà que les notes dels exàmens i de cada bloc de pràctiques siguin superiors a 4. Els exercicis pràctics lliurats fora del termini indicat no seran rebuts i es consideraran no realitzats (nota 0, zero) . La no presentació (no justificada) a algun examen parcial significarà una nota de curs de "No avaluable". Es considera Suspensa l'assignatura quan la nota mitjana final no arribi a 5,0.

Es pot reavaluar les evidències d'avaluació indicades anteriorment, quan siguin inferiors a 4 i/o la mitjana final ponderada no arribi a 5. Hi haurà una reavaluació dels exàmens parcials que es realitzarà en la data prefixada per la coordinació docent del grau. No es podrà tornar a avaluar conjuntament els exàmens i el dossier de pràctiques; cal haver aprovat exàmens o pràctiques, com a mínim. Només podran ser reavaluats aquells exàmens i exercicis realitzats i / o lliurats en els terminis establerts.

Els informes dels treballs pràctics lliurats seran a títol individual de cada estudiant, encara que pot realitzar-se un treball cooperatiu per a la seva resolució a l'aula i fora d'ella. S'assignarà suspens amb nota 0 la detecció de qualsevol plagiat o qualsevol altre tipus d'irregularitat en les activitats d'avaluació per part de l'alumne / a.

La Menció de "Matrícula d'Honor" podrà ser atorgada a alumnes que hagen obtingut una qualificació igual o superior a 9.00. El seu nombre no podrà excedir el cinc per cent dels alumnes matriculats en una matèria en el corresponent curs acadèmic, llevat que el nombre d'alumnes matriculats sigui inferior a 20, en aquest cas es podrà concedir una sola "Matrícula d'Honor"

Els estudiants repetidors no tenen un tractament diferenciat de la seva avaluació.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Avaluació primer bloc pràctiques: fonaments anàlisi demogràfica	25%	8	0,32	1, 4, 7, 8, 9
Avaluació segon bloc pràctiques: demografia social residencial	25%	8	0,32	1, 4, 7, 8, 9
Primer examen parcial teòric: bases anàlisi demogràfica	25%	3	0,12	2, 3, 5, 6, 9
Segon examen parcial teòric: demografia social residencial	25%	3	0,12	2, 3, 5, 6, 9

Bibliografia

Manuais i llibres sobre metodologia demogràfica:

ARROYO, A., E. MANZANERA, Y A. PASCUAL -EdS- (2007), Estadísticas demográficas y sociales. Difusión estadística. Jaén: Universidad de Jaén.

PRESSAT, R. (1983). El análisis demográfico. Madrid: FCE.

TAPINOS, G. (1988). Elementos de demografía. Madrid: Espasa Calpe.

Dinàmiques demogràfiques a diferents escales.

CABRÉ, A. (1999), El sistema català de reproducció, Barcelona, Proa.

THUMERELLE, P-J. (1997) Las poblaciones del mundo, Madrid: Cátedra.

Lectures (en anglès i francès) sobre demografia urbana i residencial:

BRUN, J.; BONVALET, C. (2002) "Approches quantitatives ou qualitatives de la mobilité résidentielle: éléments de bilan et perspectives", Espace, Populations, Sociétés, 1, 2. p. 63-72

DIELEMAN, F. M. . 2001. "Modelling Residential Mobility; a Review of Recent Trends in Research", Journal of Housing and the Built Environment 16 (3):249-265.

GOBER, P. (1990), "The urban demographic landscape: a geographic perspective", en D. Myers (ed.), Housing demography. Linking demographic structure and housing markets, Madison, University of Wisconsin, (Social demography), p.232-248.

GOBER, Patricia (1992), "Urban housing demography", Progress in Human Geography, 16, 2, pp. 171-189.

HOOIMEIJER, Peter. (1990), "Towards a spatial demography of housing", en C.A Hazen y G.A.B Frinking (ed.), Emerging issues in demographic research, Nueva York-Amsterdam, Elsevier Science Publishers, p.281-300.

MULDER, Clara H. (2006), "Population and housing: a two-sided relationship", Demographic Research, 15(13): 401-412.

MYERS, Dowell. (1990), "Introduction: The emerging concept of housing demography", en D. Myers (ed.), Housing demography. Linking demographic structure and housing markets, Madison, University of Wisconsin, (Social Demography), p.3-31.

ROSSI, P.H. (1955), Why families move: A study in the social psychology of urban residential mobility, Nueva York, Free Press.